BOSTAN *ve* GÜLİSTAN'DAN SEÇME ÖYKÜLER

MELEK ALTUN AYDOĞAN

Melek Altun Aydoğan

14 Mayıs 1978'te Rize'de doğdu. Selçuk Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümünden mezun oldu. Türk Edebiyatı, Temrin, Gonca dergilerinde yazdı. Çocuklar için hikâyeler ve denemeler kaleme aldı. 2007 yılında Yağmur Dergisi'nin düzenlediği hikâye yarışmasında özendirme ödülü kazandı. Editöryal çalışmalar yaptı. İzmir'de yaşıyor, edebiyat öğretmenliği yapıyor.

Yayımlanmış eserlerinden bazıları

Yağmurun Ellerinden Tutmak
Kanaat Bakkaliyesi
Cankuşum
Matrak Lise Öyküleri

BOSTAN *ve* GÜLİSTAN'DAN SEÇME ÖYKÜLER

MELEK ALTUN AYDOĞAN

kitabın
adı: Gülistan ve Bostan'dan Seçme Öyküler
yazarı: Melek Altun Aydoğan
yayın yönetmeni: Şeref Yılmaz
editörü: Hatice Eğilmez Kaya
kapak tasarımı: Ahmet Yolaçan
iç düzeni: Murat Gökhan Gürel
yayıncılık sertifika numarası: 17463
isbn: 978-605-88637-2-9

yayın numarası: 15

seçki: 1

baskı:
Erkam Matbaası
İkitelli Organize Sanayi Bölgesi Turgut Özal cad. 117/4
Küçükçekmece/İstanbul
Tel: 0212-671 07 00

FERFİR Eğitim ve Yayıncılık Ltd. Şti.
Alemdar mah. Çatalçeşme sok. No: 29
Üretmen Han K: 1 No: 114 Cağaloğlu/İstanbul
Tel: (0212) 512 88 77 - 526 04 30
e-posta: info@ferfir.com
www.ferfir.com

İÇİNDEKİLER

BOSTAN

Dostu Düşmandan Ayırt Etmek 11
Yüzüğünü Satan Padişah 13
Hürmet Bekleyen Padişah 14
Yangın 16
İki Şehzade 17
İnsanları Sevindirmek 19
Zalim Sultan 21
Dilenci 24
Ekmek 25
Kaderin Adaleti 26
Kalpler Fethedilince 28
Tembelin Rızkı 29
Hâtem-i Tâî'nin Küheylanı 30
Cömertliğin Ölçüsü 32
Küçük İyilik 33
Kölenin Sevgisi 35
Sevginin Gücü 36
Padişahın Değeri 37
Padişahın İhtişamından Korkan Adam 38

Kirli Olan ... 39
Lokman Hekim ... 40
Sarhoşun Hakkı ... 42
Hazreti Ömer'in Özrü ... 43
Kıtlık ... 44
Rızık Kaygısı ... 45
Gıybet Eden ... 46
Şükür Nimeti ... 47

GÜLİSTAN

Ferahlığın Kıymeti ... 53
Tuzun Değeri ... 55
Unutulmayan İyilik ... 57
Gerçek Yakınlık ... 59
İyi Huy ... 61
Dünyanın Yükü ... 62
Paraya Değer Vermeyen Derviş ... 64
Kulübeye Sığınan Padişah ... 66
Balıkçının Talihsizliği ... 68
Pehlivanın Talihi ... 69
Sultanın En Sevdiği Köle ... 74
Sevgiliye Duyulan Hasret ... 75
Mecnun'un Gözüyle Leyla ... 76
Bilgeliğin Sırrı ... 78
Zalim Padişaha Yapılan Dua ... 79

Beni Kim Kurtaracak 80
Cömert Şehzade 81
Haksız Yere Ölmek 82
Vezirin Vefası 83
Ustasına Kafa Tutan Pehlivan 85
Adaletli Ceza 87
Nasıl Başarmış 89
Padişahı Hatırlamak 90
Niyet 91
Yanına Uğramazlar 92
Sözün Ağırlığını Kaldırmak 93
İnsaf ve Kanaat 94
Fakirin Cevabı 95
Ne Kadar Yemeli? 96
Bir Şey İstememek 97
Onurlu Genç 98
Ayağı Yok 99
İkinci Bir Musibet 100
Para İsteyen Şair 101
Sesin Çirkini 103
Usanmaktan İyidir 104
Karga ile Papağan 105
Gençliğine Güvenen Delikanlı 106
Gözü Ağrıyan Adam 107

BOSTAN

Dostu Düşmandan Ayırt Etmek

Bir gün bir av sırasında padişah, adamlarından hayli uzaklaştı. Karşısına birdenbire bir çoban çıktı. Çoban padişaha doğru hızla koşuyordu. Padişah kaygılandı, ne yapacağını bilemedi. Ok ve yayını çıkardı, çobana nişan aldı. Tam çobanı vurmak üzereyken çoban seslendi: "Padişahım! Ben sizin düşmanınız değilim, bana acıyın! Ben sizin atlarınızın bakıcısıyım!"

Padişah rahatlamıştı. "Uyarmasaydın seni çoktan öldürmüştüm."dedi padişah. Çoban gülümsedi: "Aman padişahım! Beni sarayda birçok kez görmüş, atlarla ilgili pek çok soru sormuştunuz. Sizi görünce halinizi hatırınızı sorayım dedim. Beni tanımadınız, beni düşman zannettiniz. Oysa ben sizi çok uzaklardan bile

hemencecik tanıdım.”dedi.

Hayat Dersi: *Dost ve düşmanı birbirinden ayırt etmek gerekir. Dostlara düşmanca davranılmamalıdır.*

Yüzüğünü Satan Padişah

Ömer bin Abdulaziz isminde bir halifenin değeri ölçülemeyen bir yüzüğü vardı. Bir yaz kuraklık oldu. Halk aç susuz kalmak üzereydi. Ömer bin Abdulaziz halkının durumuna üzüldü. Kendisinin rahatta halkının perişan içinde oluşuna içerledi. Çok değerli yüzüğünü sattı, parasıyla yoksulları doyurdu, ihtiyaç sahiplerinin ihtiyaçlarını giderdi. Kendisini eleştirip kınayanlara şöyle dedi: “ Evet, bu değerli yüzük bir daha ele geçmez. Fakat yoksullukla kıvranan bir halkın halifesi kendi rahatını insanların mutluluğuna tercih eder.”

Hayat Dersi: *Yöneticiler, halkın sorunlarıyla ilgilenmeli, zor durumda olan halkın dertlerine derman olmalıdır.*

Hürmet Bekleyen Padişah

Eski zamanlarda bir Allah dostu vardı. Bu kişi dağ oyuğunda yalnız yaşardı. Bulduğuyla yetinir, Allah'a şükrederdi. Kapısına insanlar uğrar, onun nasihatlerini dinlerlerdi. Allah Dostu, hiçbir zaman padişahın kapısına gitmezdi. Aksine padişah, Allah Dostu'nun ziyaretine giderdi. Her defasında Allah Dostu, padişah geldiğinde onunla ilgilenmez, onun yüzüne bile bakmazdı. Padişah bir gün dayanamadı. Dedi ki: "Ey ulu kişi! Beni görünce rengin değişiyor. Seni sevdiğimi biliyorsun fakat bana kimseye davranmadığın kadar katı davranıyorsun? Nedendir?" Allah Dostu, padişaha şöyle cevap verdi: "Halkın perperişan. Onlara zulmediyorsun. Benim sevdiğim insanlara kötülüğün dokunuyor. Beni

sevdiğine inanmıyorum. Benden hürmet bekliyorsan, halka karşı adil ol."

Hayat Dersi: *Halka karşı adil ve merhametli olmayan yöneticiler, sevilmez.*

Yangın

Bağdat'ta çok büyük bir yangın çıkmıştı. Şehrin yarısı kül olmuştu. Yangından zarar görmeyen birisi: "Şükürler olsun, yangından zarar görmedim!"deyince, merhamet sahibi bir adam, sözün sahibine çıkışmıştı. "Buna nasıl sevinirsin! Koca şehir yanıyor, görmüyor musun? Sefalet içinde kalan bir ülkede nasıl rahat yaşayacağını sanırsın!" demiş.

Hayat Dersi: *Başa gelen kötü şeylerin ucu herkese dokunur.*

İki Şehzade

Ülkenin birinde babaları bir, anneleri farklı iki şehzade yaşarmış. İki kardeş de çok yetenekli savaşçı imiş. Kılıç ve ok kullanmada ustaymışlar. Bilgin ve iyi huyluymuşlar.

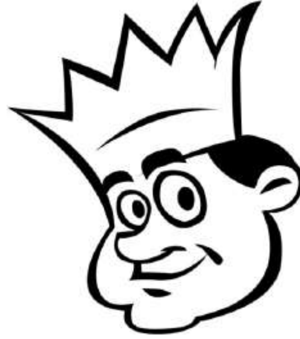
Oğullarının yeteneği bilen babaları ülkeyi ikiye bölmüş. Bölmüş ki kendinden sonra taht kavgası olmasın. Padişahın eceli gelip ölmüş. Oğulları kendi topraklarının yönetimiyle meşgulmüş. Gün gelmiş, şehzadelerden biri adaletle iş görürken, diğerinin gözünü hırs bürümüş. Merhametli olan halka iyi davranmış, zalim ruhlu olan halka zulmetmiş. Merhametli şehzade ülkede yollar, köprüler, hastaneler yaptırıyormuş. Halk zenginleşiyor ve mutlu yaşıyor-

muş. Halk onu çok seviyormuş.

Hırsına yenik düşen öteki şehzade ise kimsesizleri korumak bir yana, onlara hiç acımıyormuş. Halktan zorla vergiler alarak, halkı canından bezdiriyormuş. Aslında merhametsiz şehzade, kendine kötülük yaptığının hiç farkında değilmiş. Çok geçmemişti. Halk yoksullaşmış, kıtlık baş göstermişti. Düşmanlar ülkeye saldırmış. Ülke talan edilmiş, zalim şehzade tahttan indirilmişti.

Sonra ne mi oldu? İki kardeşten geriye sadece iki isim kaldı: İyilik ve kötülük.

Hayat Dersi: *İnsan yaptıklarıyla anılır.*

İnsanları Sevindirmek

Padişahın biri çok hastalanmıştı. Yemeden içmeden kesilmiş, iğne ipliğe dönmüştü. Sağlıklı insanlara imrenerek bakar olmuştu. Bütün gücü tükenmişti. Ayakta zor duruyordu. Hizmetçilerinden biri padişahı selamlayarak huzuruna girdi. “Sultanım!” dedi. Benim tanıdığım bilge biri var. Dili dualıdır. Duasını alırsanız, dua eder hastalığınıza şifa olur. Sultan düşündü. Çaresizdi. “Tamam, gelsin!” dedi. Bilge, padişahın huzuruna vardı. Sade giyimliydi. Saçları beyaz, iyice yaşlıydı. Padişaha dedi ki: “Merhamet etmeyene merhamet olunmaz. Eğer kimseyi sevindirmiyorsan sevinemezsin, kimseyi sevmiyorsan da kimse seni sevmez. Üzerinde haksızlığa uğramışların bedduası var-

ken sana kim merhamet eder? İyilerin duasını boşuna bekleme."dedi.

Padişah, bilgenin söyledikleri karşısında utandı. Yaptıklarına pişman oldu. Ferman verdi: "Benden zarar görenin zararları karşılansın, yoksullara yardım edilsin, gözü yaşlıların imdadına koşulsun." Padişah, Allah'a yalvarıp af diledi. Bunun üzerine bilge, padişah için dua etmeye başladı. Padişah çok geçmeden sağlığına kavuştu.

Hayat Dersi: *Merhamet ipine tutun, seni kör kuyudan ancak merhamet kurtarır.*

Zalim Sultan

Sultanın biri, çok çalıştırılmasını emrettiği hayvanlara az yem verir, bir süre sonra zavallı hayvanlar açlıktan ölürmüş.

Merhametten nasibini almamış bu sultan bir gün ava çıkmış. Şehirden epey uzaklaşmış. Bu sırada avlanacak bir hayvan görmüş. Peşine düşmüş. Hayvanı yakalayamadıkça hırslanmış. Hırslandıkça kaybolduğunun farkına varamamış. Avın peşini bırakıp yola düşmüş. Uzakta bir köy görmüş. Atını oraya sürmüş.

Sultanı o köyde tanıyan yokmuş. Bir ihtiyarın oğluna söylediklerini duymuş. İhtiyar, oğluna diyormuş ki: “Aman ha, yarın şehre giderken eşeği götürme. Yürümeyi tercih et.” Oğlu, o kadar yolu yürüyerek gitmek istemiyormuş.

"Yol çok uzak" diyormuş babasına. Babası da: "Doğru söylüyorsun, yol çok uzaktır fakat eşeği de o zalime kaptırmak istemiyorum." Oğlu: "Babacığım, sen çok bilgili bir insansın. Bir çare düşünürsün mutlaka. Ben de hem eşekle yola çıkar, hem de eşeği o zalim sultana kaptırmadan geri gelirim." demiş.

İhtiyar, bir müddet düşünmüş. "Tamam, buldum! demiş. Bir taşla eşeğin sırtına, başına, ayaklarına vur; vur ki biraz yaralansın. Sultan, eşeği beğenmesin." demiş. Genç adam, eşeği biraz hırpalamış. Söylenenleri duyan sultan, eşeği ve ihtiyar adamın oğlunu yolda görmüş. İhtiyarın oğlu, karşılaştığı adamın sultan olduğunu bilmiyormuş. Sultan sormuş: "Bu hayvana niçin zulmettin?" demiş. "Padişahın şerrinden korunmak için yaraladım hayvanı!" demiş. Uzun uzadıya sultanın zulmünü anlatmış sultana. Sultan söylenenlere çok üzülmüş, ama sultan olduğunu belli etmemiş delikanlıya.

Bir süre sonra sultanın adamları, sultanı bulmuşlar. "Sultanım, sizi çok merak ettik."demişler. Sultan sarayına dönmüş. İlk iş olarak derhal ihtiyarı huzuruna getirmelerini

söylemiş. İhtiyarı karga tulumba sultanın önüne getirmişler. İhtiyar: "Senden şikayet eden bir tek ben değilim. Ülkendeki bütün insanlar senden illallah ediyor. Adının iyi anılmasını istiyorsan iyilik yap, iyilikle anıl. Dünya zalime de merhametliye de kalmayacak. O halde merhamet yolunu tut. Beddua alma!"demiş.

Sultan: "Bu ihtiyara kötülük etsem, yaptığım kötülüklere bir yenisi eklenmiş olacak." diye düşünmüş. İhtiyarı serbest bırakmış. Onu, önemli bir göreve getirmiş. İhtiyar adam, sultanın ona yaptığı iyiliği her yerde anlatmaya başlamış. O kadar ki, o zalim bilinen sultan, halkın gözünde iyi bir sultan oluvermiş.

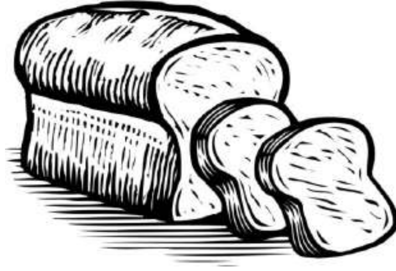
Hayat Dersi: *Kötülükten vazgeçip iyilik yapmaya başlayanlar, iyi anılmaya başlanırlar.*

Dilenci

Bir dilenci, bilge bir adamın huzuruna çıkarak demiş ki: “Birine on akçe borcum var. Bu borcu, borcun sahibi sürekli bana hatırlatıyor. Uykularım kaçıyor. Gece gündüz borcumu nasıl vereceğimi düşünüyorum. Ama artık sabrım kalmadı. Çok çaresizim. Beni merhametsiz alacaklımdan kurtarın!”deyince bilge, çaresiz adama iki altın verdi. Altınları alan adam oradan çıkıp gitti. Orada bulunanlardan biri bilgeyi uyardı: “Bu adam yüzsüz, dolandırıcı ve yalancı bir dilencidir.” dedi. Bilge, dilencinin özelliklerini sayan adamı susturdu. Dedi ki: “Eğer dediği gibi çaresizse zor durumda birine yardım etmiş oldum. Yok, sahtekârın biriyse ona para vermekle kendi onurumu korumuş oldum.” demiş.

Hayat Dersi: *İyidir, kötüdür diye ayırt etmeden herkese iyilikte bulunmak gerekir.*

Ekmek

Bir kadın, eşine demiş ki: "Ekmeği mahalledeki bakkaldan alma!" Adam sebebini sormuş: "Niye ki?" Kadın: "Buğday diye arpa satıyor. Dükkanı da pislikten geçilmiyor." Adam kadının söylediklerine itiraz etmiş: "Adamcağız bu mahallede oturanlara güvenerek dükkân açmış. Yanlışı var ise onu uyarırız; fakat ekmeğinden kimseyi mahrum edemeyiz." demiş.

Hayat Dersi: *Yanlış yapan kişiye sırt çevirmemek gerekir. Yanlışlara göz yummadan, yanlışı düzeltme yoluna gidilmelidir.*

Kaderin Adaleti

Yoksul biri, cimri bir zengine dert yanıp sızlandı. Ondan yardım istedi. Cimri adam yardım etmek bir yana huzurundan kovdu adamı. Yoksulun yüreği incindi. “Ne garip” dedi yoksul. “Yoksul olan benim, zengin o olduğu halde suratı ekşi olan o.” Bunu işiten zengin adam öfkelendi. Adamı kapı dışarı etti.

Aradan birkaç yıl geçti, geçmedi. Zengin adam servetini kaybetti. Elinde avucunda bir şey kalmadı. O kadar ki elinde kalan son şeyi kölesiydi. Onu da sattı. Köleyi satın alan eli açık biriydi. Yoksullara ve düşkünlere sahip çıkardı. Bir gün kapısını bir lokmaya muhtaç bir yoksul çaldı. Kölesine emretti. “Kapıya gelene istediği-

ni ver!" Köle, yoksula yemek götürdü. Adamı görür görmez bir çığlık attı. Ağlamaya başladı. Ev sahibi köleye niçin ağladığını sordu. Köle hıçkırıklar arasında cevapladı: "Kapıdaki dilenci, bir zamanlar benim efendimdi." Ev sahibi dedi ki: "Daha ilginç bir şey söyleyeyim mi! Kapıdaki yoksul adam bir zamanlar yoksul olduğum için beni kapısından kovmuştu. Ama kader adalet etti, zengin oldum, onun ise zenginliği tükendi.

Hayat Dersi: *Allah'ın rahmet hazinesi çok geniştir. Dilediğini yoksullaştırır, dilediğini zengin kılar.*

Kalpler Fethedilince

Bir gün genç bir adam boynunda tasma olan bir koyunu sürüklüyordu. Bilge biri gence sordu: “Bu koyunu ne yürütüyor, biliyor musun?” Genç düşünmeden cevap verdi: “İp ve tasma” Bilge: “Çıkar o zaman tasma ve ipi. Bakalım ne olacak!” Genç, bilgenin dediğini yaptı. Serbest kalan koyun adamı takip etmeye başladı. Ne yöne giderse peşinden gitti. Bilgeye: “Tasma ve ip değilmiş onu yürüten. Onu benim peşime takan şey ona verdiğim yiyecekler, ona gösterdiğim merhamettir. Asıl bağ, ip değil odur.” dedi.

Hayat Dersi: *İkram sahibi cömert insanlar, kalpleri çok kolay fethederler.*

Tembelin Rızkı

Dervişin biri, bir ayağı olmayan tilki gördü. “Bu hayvan böyle nasıl yaşar? Ne yer, ne içer?” diye düşündü. Derviş bu düşünceler içindeyken ağzında bir çakal olan aslan gördü. Aslan karnını doyurduktan sonra geri kalanını bırakıp gitti. Tilki sürünerek çakalın geri kalanını yemeğe başladı. Tilkinin yiyeceğinin ayağına kadar geldiğini gören derviş “Bir tilkinin rızkını veren Allah, benim de rızkımı hiçbir şey yapmama gerek kalmadan verir.” diye düşündü.

Saatlerce bekledi. Rızık gelmedi. Günlerce bekledi, yine gelmedi. Derviş zayıfladı, bir deri bir kemik kaldı. Bir ses duydu. “Kalk tembel adam! Tilkiye benzeme, aslan gibi rızkının peşinden koş!”

Hayat Dersi: *Rızık, çalışıp çabalayarak elde edilmelidir.*

Hâtem-i Tâî'nin Küheylanı

Hâtem-i Tâi adlı bir adamın simsiyah bir atı vardı. Bu küheylan o kadar hızlı koşuyordu ki hızına hiçbir at yetişemiyordu. Hâtem-i Tâî'nin atının namı ülke sınırlarını aşmıştı. Rum ülkesinin padişahı Hâtem-i Tâî'nin cömertliğini ve atını çok merak etmişti. "Hâtem-i Tâî'den atını isteyeceğim, bakalım gerçekten denildiği gibi cömert mi?" dedi. Rum padişahı, adamlarını Hâtem-i Tâî'ye gönderdi. Hava yağmurlu ve fırtınalıydı. Şimşekler çakıyor, yıldırımlar düşüyordu. Misafirler, sonunda Hâtem'in evine ulaştılar. Misafirlere ikramlarda bulunan Hâtem-i Tâi, gelen herkese bir kese altın verdi. Misafirler niyetlerini açıkladılar. Hâtem, buna çok üzüldü. Dedi ki: "Size sunacak hiçbir yi-

yeceğim yoktu. Bir tek, çok sevdiğim atım vardı. Onu da size ikram etmek için kestirmiştim. Namı dört bir yana yayılmış bir ata sahip olmaktansa, cömert bir isme sahip olmayı tercih ederim."dedi. Hâtem'in ünü bu olaydan sonra daha da yayıldı.

Hayat Dersi: *Cömertlik kalpten gelir. İyiliğin sınırı yoktur.*

Cömertliğin Ölçüsü

İhtiyar bir adam Hâtem-i Tâî'den biraz şeker istedi. Cömert Hatem, ona bir çuval şeker verdi. Hatem'in eşi: "Biraz fazla vermedin mi?" dedi. Hâtem, cevap verdi. "Yaşlı adam ihtiyacı kadarını istedi. Fakat ben cömertliğim ölçüsünde verdim."

Hayat Dersi: *Cömertler istenildiği kadar değil, gönüllerinden koptuğu ölçüde cömertlik gösterirler.*

Küçük İyilik

Yaşlı bir adam, genç bir delikanlıdan çeyrek akçe ödünç aldı. Az biraz zaman geçtikten sonra delikanlı suç işlediği için tutuklandı. Padişahın huzuruna çıkarıldı. Ölüm ile cezalandırılmıştı. Herkes meydanda toplanmış, olacakları izliyordu. Herkesin meydanda toplandığını gören yaşlı adam olan biteni merak etmek için kalabalığın olduğu yere yöneldi. Bir de ne görsün, borç aldığı delikanlı orada. Delikanlının öldürülmesine gönlü razı olmadı. Bağırdı: “Padişah öldü!” Kalabalık bir anda şok oldu. Herkes ağlaşmaya başladı. Meydandaki kalabalık dağılmaya, saraya koşmaya başladı. Meydanda bir delikanlı bir de yaşlı adam kalmıştı. Sonradan anlaşıldı ki haber asılsız. Ortaya yalan haber atan yaşlı adamı tutuklayıp padişahın

huzuruna çıkarttılar. "Benim gibi iyi huylu padişahın ölümünü niçin istedin?" dedi. İhtiyar, her şeyi anlattı ve "Öldü dememle padişah ölmedi fakat tek bir söz ile bir can kurtuldu."dedi. Bunun üzerine padişah yaşlı adamı ve delikanlıyı bağışladı.

Hayat Dersi: *Her iyiliğin bir değeri vardır, çok küçük olsalar bile.*

Kölenin Sevgisi

Bir efendi, kölesini satılığa çıkarmıştı. Köle, sahibinden ayrılmak istemiyordu. Sahibine biraz da çekinerek: "Efendim, siz benden daha iyi bir köle bulabilirsiniz fakat ben sizden daha iyi bir efendi bulamam. Ne olur beni satmayın." Bu sözler üzerine kölenin sahibi köleyi satmaktan vazgeçti.

Hayat Dersi: *İyi insanları herkes sever.*

Sevginin Gücü

Bir genç, amcasının kızıyla evlenmişti. İkisi de dünyalar güzeliydi. Adeta biri parlak güneş, diğeri dolunay idi. Güzellikte ikisi de eşsizken huy olarak birbirine zıt idiler. Kızın gönlü merhamet ile doluyken, eşinin gönlü bir o kadar bencil idi. Geçimsiz adamın yaptıkları dayanılacak gibi değildi. Köyün büyükleri adamı çağırıp nasihatte bulundular: "Niçin eşine kötü davranıyorsun? Onu sevmiyor musun?" diye sordular. Geçimsiz adam öfkeyle: "Sevmiyorum!" dedi. Adam böyle söyleyince durumu eşine haber verdiler. Kadıncağız: "Hayır, ben ondan ayrılmak istemiyorum. O beni sevmese bile ben onu çok seviyorum. O beni bıraksa bile ben onu bırakmam."dedi.

Hayat Dersi: *Sevgi kötülükleri bile hoş gösterir.*

Padişahın Değeri

Gazneli Mahmut'un ülkesinde Ayaz adında bir adam yaşarmış. Gazneli Mahmut, Ayaz'ı çok severmiş. Herkes Ayaz'ı niçin bu kadar sevdiğini düşünürmüş. Bu sözler Sultan Mahmut'un kulağına gitmiş. Ayaz'ı niçin çok sevdiğini herkese göstermek istemiş. Bir gün bir devenin üzerinde bulunan inci sandığı yere düşmüş, sandık kırılmış, inciler etrafa saçılmıştı. Sultan Mahmut, isteyenlerin incilerden alabileceğini söylemişti. Herkes, incileri elde etmek için birbiriyle yarışıyordu. Ayaz, dışında herkes inciler, toplamaya çalışıyordu. Sultan Mahmut sordu: "Niçin hiçbir şey almadın?" Sultanı çok seven Ayaz, cevap verdi: "Sizin hizmetinizde olmak bana incilerden daha sevimli gelir!"

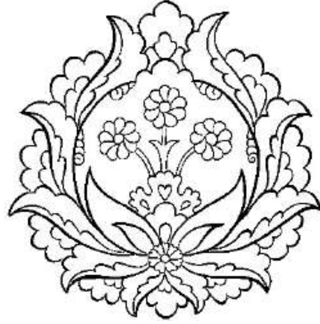
Hayat Dersi: *Sevgi, maldan mülkten daha değerlidir.*

Padişahın İhtişamından Korkan Adam

Bir köylü, oğluyla birlikte padişahın bulunduğu otağa rastladı. Çocuk, askerleri ve silahları görünce hayran kaldı. Babası, bu askerlere göre pek güçsüz kalıyordu. Babası, bu ihtişam karşısında korkmaya başladı. Çocuk, babasının korktuğunu görünce babası gözünde küçüldü. Babasına: "Niçin korkuyorsun? Sen köyün en büyüğü değil misin?"dedi. Babası: "Evet, köyün en büyüğü benim. Fakat büyüklüğüm köyümde geçer. Köyümden dışarı büyüklüğüm geçmez."dedi.

Hayat Dersi: *Gerçek padişahın yanında en heybetliler bile güçsüz kalır.*

Kirli Olan

İyi insanların bulunduğu bir ülkeden, bir delikanlı Rum ülkesine geldi. Rum ülkesinin halkı genç adamı bir dergâha davet ettiler. Sonrasında Şeyh'in huzuruna çıkardılar. Şeyh, genç adama dedi ki: "Mescit çok kirlenmiş, mescidi temizle!" Bunu duyan genç, çıktı gitti. Sonrasında genci kimse bulamadı. Aradan epey süre geçti. Dergâhtakilerden biri genci bir yerde gördü. "Niçin çekip gittin?"dedi. Genç adam ağlamaya başladı. "Dostum, mescit tertemizdi, nereye baksam her yer tertemizdi. Orada tek kirli olan bendim. Sizin gibi temizlerin arasında benim yerim yoktu. O yüzden gittim." dedi.

Hayat Dersi: *Tevazu sahibi olanlar, sadece kendi hatalarını görürler.*

Lokman Hekim

Adamın biri, Lokman Hekim'i kendi kölesine benzetmiş. Lokman Hekim'i yakalamış, doğruca eve götürmüş. Bir yıl zorla çalıştırmış, ona yine zorla bir ev yaptırmış. Adamın gerçek kölesi bir yıl sonra çıkagelince durum anlaşılmış. Adam, Lokman Hekim'e haksızlık yaptığını anlayınca üzülmüş ve ondan özür dilemiş. Lokman Hekim: "Boşuna özür dileme. Bir senedir bana yapmadığını bırakmadın. Bir özürle bana yaptıklarını unutmama imkân yok." demiş. Her şeye rağmen seni bağışlıyorum." diye devam etmiş. Ardından "Beni çalıştırdın, bana ev yaptırdın. Ben de kârlı sayılırım. Çünkü bilgim, irfanım ve deneyimim arttı. Benim de kölelerim vardı. Onları ne kadar zor şartlarda

çalıştırdığımı şimdi anladım. Onlara bundan böyle çok iyi davranacağım." demiş.

Hayat Dersi: *Kimseye kaldıramayacağı yük verilmemelidir.*

Sarhoşun Hakkı

Geceydi. Bir saz ustası zil zurna sarhoştu. Bir dervişe rastladı. Dervişi görünce sarhoşluğun etkisiyle dervişe saldırmaya başladı. Elindeki sazı dervişin kafasına geçirdi. O kadar hızlı vurdu ki saz kırıldı. Sabah olunca derviş, gitti sarhoş adamı buldu, ona bir kese para verdi. Saz ustasına "Sarhoştun, kendinde değildin. Sazın başıma çarptı ve kırıldı. Al bu paraları, kendine al yeni bir saz."dedi.

Hayat Dersi: *Kul hakkına riayet edenler, sarhoşun hakkını bile gözetirler.*

Hazreti Ömer'in Özrü

Hazreti Ömer bir gün istemeden yoksul bir adamın ayağına basmış. Adamın canı fena halde yanmış. Ayağına basanın Hazreti Ömer olduğunu fark etmemiş. Hazreti Ömer'e kızmış: "Görmüyor musun?" demiş. Adaletiyle meşhur Hazreti Ömer: "İstemeden oldu, bağışla beni." demiş.

Hayat Dersi: *Adaletli insanlar alçakgönüllü olur.*

Kıtlık

Mısır'da kıtlık baş göstermişti. Yağmur yağmıyordu. İnsanlar dua dua yalvarıyordu yağmur yağsın diye. Fakat yağmur bir türlü yağmıyordu. Mısır halkı, Allah dostu Zünnun Mısrî'ye gittiler. "Bizim için dua eder misiniz?" dediler. Bunun üzerine Zünnun, başka bir ülkeye gitti. Yaklaşık bir ay sonra Mısır'a döndü. O gelene kadar Mısır'a yağmur yağdı. Halktan biri Zünnun'a sordu: "Biz sizden dua istedik. Fakat siz başka bir ülkeye gittiniz. Niçin acaba?" Zünnun dedi ki: "Kötüler yüzünden insanların, kuşların, börtü böceklerin rızkı azalır. Araştırdım, şu Mısır'da benden daha günahkâr hiç kimse göremedim. Yağmur yağmadıysa benim yüzümdendir." dedi.

Hayat Dersi: *Büyük insanlar, başkalarından önce kendinde kusur ararlar.*

Rızık Kaygısı

Çocuğu yeni yeni diş çıkarmaya başlayan adam, kaygılanmaya başlamıştı: “Eyvah, ne yapacağım! Çocuğum büyüyor. Rızkını nasıl temin edeceğim?” Eşi, adamın bu kaygısına anlam veremedi. “Niçin kaygılanıp şeytanı sevindiriyorsun?” dedi. Adam şaşırdı. Kadın sözlerine devam etti: “Bu çocuğu veren onun rızkını da verir. Üzme kendini. Çocuğumuzun rızkını Allah verecektir.” dedi.

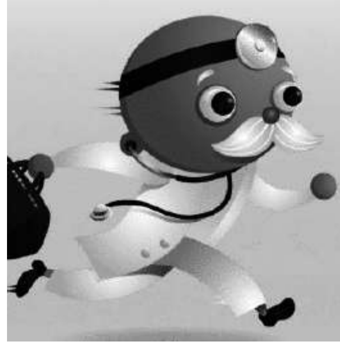
Hayat Dersi: *Rızkı veren Allah’tır. Çalışıp çabaladıktan sonra rızık endişesi taşımamak gerekir.*

Gıybet Eden

Bir gün adamın biri "Yol kesmek, insanların arkasından konuşmaktan daha iyidir." dedi. Adama: "Yol kesmek niçin daha iyi olsun?" dediler. Adam: "Yol kesenler güçlü insanlardır. Vururlar, keserler, dağıtırlar, zulmederek keselerini doldururlar. Fakat gıybet edenler; başkalarının aleyhinde konuşurlar da ellerine hiçbir şey geçmez." dedi.

Hayat Dersi: *Gıybet etmek insana bir şey kazandırmaz.*

Şükür Nimeti

Padişahın biri attan düşmüş, boynu zedelenmişti. Padişahın iyileşmesi için doktorlar seferber olmuştu. Doktorlar padişahın boynunu iyileştirememişti. Bir çıkar yol arandı. Bir Yunanlı Hekim vardı, onu çağırmışlardı. Yunanlı Hekim uğraştı, uğraştı sonunda verdiği ilaçlar padişahı iyileştirdi. Doktorun bu çabası karşısında padişah bir teşekkür bile etmedi. Bu duruma doktor çok içerlemişti. Padişahın huzurundan çıkarken "Eğer boynunu eski haline getirmeseydim benden yüz çevirmezdin."demişti. Aradan birkaç gün geçtikten sonra doktor, padişaha bir tohum göndermişti. "Bu bir tütsüdür, padişah bunu kullansın."diye haber göndermişti.

Padişah tütsüyü yaktırmıştı. Tütsünün etkisiyle padişah hapşırmış, boynu tekrar zedelenmişti. Padişah hemen ferman yayınlatıp Yunanlı Hekim'in izini sürdürmüş. Her yeri aratmış, taratmış hekimi bulamamıştı. Yunanlı Hekim adeta sırra kadem basmıştı.

İşte aynen böyle kıyamet günü elinin boş kalmaması için, boynunu Allah'a şükürden çevirme.

Hayat Dersi: *İnsanlara teşekkür etmeyen Allah'a da şükretmemiş olur.*

GÜLİSTAN

Ferahlığın Kıymeti

Padişahın biri hayatında hiç deniz görmemiş bir köle ile gemiye binmişti. Gemi yolculuğunun zorluğunu ilk kez yaşayan köle, korkusundan ne yapacağını şaşırmıştı. Gemi sallandıkça dengesini kaybediyor, kölenin midesi bulanıyordu. Yolculuktan o kadar korkmuştu ki, korkusundan bağırmaya başlamıştı. Tir tir titriyordu. Kölenin bu hali, padişahı memnun etmedi. Keyfi kaçan padişahın emriyle köleyi sakinleştirmeye çalıştılar. Ne yapıldıysa işe yaramamıştı. Köle kendinde değildi. Gemide bulunanlar, köleyi bir türlü sakinleştirememişti.

Gemide bir bilge vardı. Bilge kişi, kölenin gemiye ilk kez bindiğini anladı. Padişaha dedi ki: "İzin verirseniz, ben bu adamı susturabilirim."

Padişah hiç sorgu sual etmeden bilgeye izin verdi. Bilge, padişahtan birkaç kuvvetli adam istedi. Adamlar, bilgenin emriyle köleyi bir çırpıda denize attılar. Köle kendini denizde bulunca neye uğradığını şaşırdı, çırpınmaya başladı. Fakat nafile! Yüzme bilmiyordu. Dalgalardan kurtulmaya çalıştıkça batıyordu. Sonunda gemidekilerin yardımıyla köleyi kurtardılar. Köle sırılsıklam olmuş, nefes nefese kalmıştı. Yukarı çıkarılan köle bir köşeye oturmuştu. O bağıran köle gitmiş, yerine süt dökmüş kedi gibi pusan biri gelmişti. Padişah bu duruma çok şaşırmıştı. Az önce bağırıp çağıran köle nasıl olur da sessiz sedasız bir köşede oturuyordu? Bilgeye bu durumun sebebini sordu. Bilge dedi ki: "Bu adam var ya, önceden boğulma korkusunu hiç tatmamıştı ki gemide olmanın rahatlığını anlasın."

Hayat Dersi: *Bir şeyi kaybetmeden onun değerini bilmek gerekir. Sağlığın kıymetini de ancak hastalığa tutulanlar bilir.*

Tuzun Değeri

Adaletiyle nam salmış bir padişah vardı. Bu padişahın adı Nuşirevan idi. Halkından hiç kimse bu padişahın adaletinden şüphe etmezdi. Halk onu adaletinden dolayı sever ve takdir ederdi. Padişah bir gün adamlarıyla beraber avlandıktan sonra "av kebabı" yapıp yiyecekti. Kebabı pişirdiler fakat tuz yoktu. Padişah, adamlarından birini biraz tuz getirmesi için yakındaki bir köye gönderdi. Yola çıkmadan önce de adamı sıkı sıkı tembihledi: "Tuzu alırken mutlaka parasını ver!" Adam şaşırdı. "Padişahım, azcık tuzdan ne olur ki!" dedi. Padişah tuz getirecek adama şu cevabı verdi: "Padişah küçücük bir şeyi karşılıksız almaya başlarsa herkes böyle yapmaya başlar. Dünyadaki bütün kötülükler, haksızlıklar hep küçücük denilerek

yapılmaya başlandı. Sonradan gelenler ona bir şeyler eklediği için de büyüdü."

Hayat Dersi: *Küçük bile olsa kimseye haksızlık yapma. Dünyadaki kötülükler küçük şeylerin ihmal edilmesi yüzünden büyük hâle geldi.*

Unutulmayan İyilik

Bir grup arkadaş gemi yolculuğuna çıkmışlardı. Denizde yol alan bir kayığın içindeki iki kardeşin birdenbire suya düştüğünü gördüler. Gemidekilerden biri kayıkçıya: "Şu iki kardeşi kurtarırsan her biri için sana elli altın veririm."dedi. Kayıkçı hemen suya atladı. Fakat ikisini birden kurtarmasına imkân yoktu. Birini kurtarabildi, diğeri boğuldu. Gemideki adam: "Ölenin ömrü bu kadarmış, fakat biraz daha acele etseydin ikisini de kurtarabilirdin!"dedi. Kayıkçı, gemideki adama baktı. Gülerek dedi ki: "Evet, doğru söyledin. İkisini de kurtarabilirdim, fakat kurtardığım adamı denizden çekip çıkarmak isteğim ağır bastı. Çünkü bir zamanlar kurtardığım bu adam çölde bana yardım etmiş,

beni devesine bindirmişti. Bu adamın iyiliğini hatırladım. Fakat şu boğulup giden adam çocukluğumda beni dövmüştü. O yüzden gönlüm onu kurtarmak istemedi."

Hayat Dersi: *İyilik eden de kendine eder, kötülük eden de kendine eder. Dünyada iyi bir iz bırakmaya çalışmak lazımdır.*

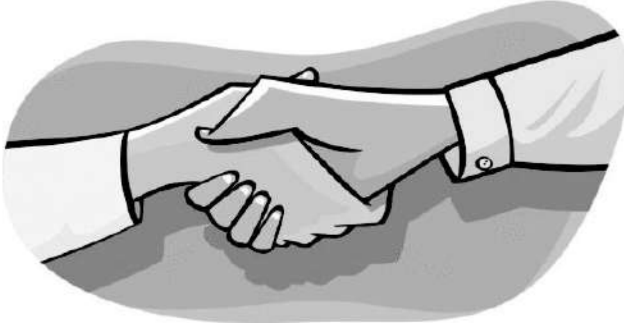

Gerçek Yakınlık

Bir camide, bir imam sohbet ediyordu. Cami cemaati söylenenleri dinliyor, fakat anlatılanları tam anlamıyordu. İmam, söylediklerinin tesirli olmadığını fark edince bir kere daha söylüyordu. "Söylediğim sözler ateş olsa ıslak odunu bile tutuştururdu." diye içinden geçiriyordu. "Acaba körlere karşı ayna mı tutuyorum?" diye düşündü. Sonra Kur'an-ı Kerim'den bir ayeti açıklamaya çalışırken dedi ki: "Allah bana benden yakın, ben ona çok uzağım." Bu sözü duyan yoldan geçen biri "Allah" diye haykırdı. Bütün cemaat de "Allah" demeye başladı. Sohbeti kulak ardı edip dinliyormuş gibi görünen cemaat kendine geldi. "Allah Allah" deyip coştu. Cami imamı kendi kendine söylendi:

“Ne tuhaf! Uzaktan gelip de gönlü uyanık olan hakikatte yakında, yakında olup da gönlü kör olanlar uzaktadır.”

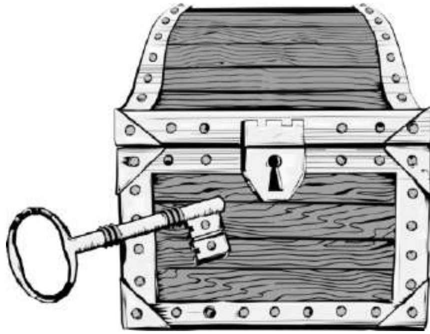
Hayat Dersi: *En yakınımızdakiler bazen bizi anlamayabilir, bazen de uzaktaki insanlar bizi çok iyi anlayabilirler. Gerçek yakınlık gönül yakınlığıdır.*

İyi Huy

Bilgelerden birinin huzuruna bir adam çıkageldi. "Falan adam benim hakkımda kötü şeyler yaptığıma dair şahitlik etmiş." dedi. Bilge, adama dedi ki: "Sana düşen ona iyilikler yapmandır. Yaptığın iyiliklerle onu utandırmaya çalış."

Hayat Dersi: *Senin iyiliğini istemeyenlerin de iyiliğini iste. Kalbin herkesin iyiliği için çarpmalı.*

Dünyanın Yükü

Padişahın yaşı epey ilerlemişti. Vadesi geldi öldü. Fakat kendisinden sonra yerine geçecek kimsesi yoktu. Ölmeden önce şöyle vasiyet etmişti: “ Sabahleyin şehrin kapısına kim önce gelirse padişah o olsun. Padişahlık tacını o giysin, ülkeyi o yönetsin.” Bunun üzerine sabahleyin şehrin kapısını gözlediler. Kapıdan içeriye ilk giren, hayatı boyunca dilenen zavallı bir dilenciydi. Padişahın vasiyeti gereği dilenciyi padişah tahtına oturttular. Ülkenin hazinesinin anahtarını ona teslim ettiler. Ülkeyi biraz yönetti. Çok geçmeden hükümet adamları arasında anlaşmazlıklar çıktı. Ülke iyi yönetilemediği için komşu ülkeler fırsatını yakalayıp bu ülkeye

savaş açtı. Ülkenin bir kısım toprakları bu savaşlar sonucu düşmana kaptırıldı. Ülkenin yeni padişahı bu duruma üzülürken bir zamanlar beraber dilendikleri arkadaşlarından biri onu kutladı. "Ne güzel, eski sefilliğinden eser yok!" dedi. Padişah dilenci arkadaşına dedi ki: "Beni boşuna kutlama! Beraber yaşadığımız dilencilik hayatında bütün derdim bir parça ekmek bulmaktı. Şimdi bu kadar yükün altında eziliyorum. Kendi hâline üzülme. Benim hâlime üzül."

Hayat Dersi: *Zenginlik istersen, yalnızca kanaat iste; çünkü elindekiyle yetinmeyi bilmek büyük saadettir.*

Paraya Değer Vermeyen Derviş

Ülkenin padişahı sıkıntılı günler geçiriyordu. “Sıkıntım giderse dervişlere şu kadar altın vereceğim.” diye söz verdi kendi kendine. Bir süre sonra sıkıntısı gitti, huzura kavuştu. Şimdi sözünde durması gerekiyordu. Bir keseye altın doldurarak güvendiği bir adamını yanına çağırdı: “Bunu dervişlere dağıt” dedi. Kurnaz ve zeki olan adam, bütün gün sokakları dolaştı fakat keseden hiçbir altını dağıtamadan geri döndü. Padişahın huzuruna çıktı: “Padişahım ne kadar aradımsa derviş bulamadım!” Padişah cevap verdi: “Nasıl olur! Bu şehirde benim bildiğim en az dört yüz derviş var.” Zeki adam şöyle cevap verdi: “ Benim biricik padişahım! Gerçek derviş para kabul etmez, kime uzat-

tımsa altınları almak istedi. Anladım ki gerçek derviş değil onlar." Padişah güldü ve "Doğru söylüyorsun." dedi.

Hayat Dersi: *Gönlü zengin insanlar dünya malını elde etmek için yaşamazlar. Onların dertleri insanlara iyilik etmektir.*

Kulübeye Sığınan Padişah

Padişahın biri, sadık kölelerinden birkaçıyla ava çıkmıştı. Avlanmak için uzaklara gitmişlerdi. Şehirden epey uzaklaşmışlardı. Akşam olmaya başlayınca sığınacak bir yer aradılar. Yakında bir köy evi gördüler. Soğuktan korunmak için bu eve sığınmak gerektiğini düşünen padişaha veziri şöyle dedi: “Aman padişahım! Siz padişahsınız, bir köylünün kulübesine sığınmak sizin şanınıza yakışmaz. Dilerseniz, biz buraya çadır kuralım. Ateş yakar, ısınırız.” Padişah vezirinin söylediklerini haklı buldu. Padişahın, kulübesinin çok yakın bir yerinde çadır kurduğunu öğrenen köylü, padişahı misafir etmek istedi. Hemen bir sofra hazırlayıp padişahın çadırına götürdü ve dedi ki: “Padişahım! Bu yiyecekleri

kabul buyurunuz. Evime misafir olmanız beni yüceltir, fakat sizin yüceliğinizi asla eksiltmez. Olsa olsa benim şerefimi artırır." Padişah, köylünün sözünü yerinde buldu. Gece olduğuna aldırmadan köylünün evine misafir oldu. Köylü sevinçten şiir söylemeye başladı:

Köylünün evine misafir olan padişah
Artırır köylünün şerefini.
Köylünün şerefi, geçti güneşi
Sultanın değerinde yok hiçbir eksiklik

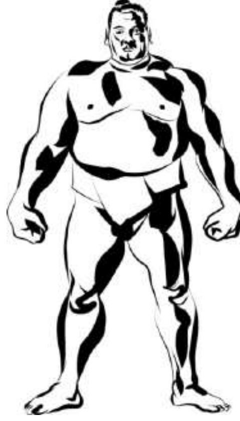
Hayat Dersi: *İnsan, şerefli bir kişiliğe sahipse kendinden aşağılarla birlikte olması onun değerini azaltmaz.*

Balıkçının Talihsizliği

Çelimsiz bir balıkçının ağına kocaman bir balık takılmıştı. Çelimsiz balıkçı balığı ağdan almayı başaramadı. Çırpınan balık ağdan kurtulup tekrar suya dalıp kayboldu. Durumu gören diğer balıkçılar hayıflandılar. “Nasıl oldu da böylesi güzel bir balığı kaçırdın?”diye onu kınadılar. Balıkçı kendisini kınayan arkadaşlarına cevap verdi: “Ne yapayım! Elimden bir şey gelmez. Benim kısmetim değilmiş, balığın da yaşayacak ömrü varmış.”

Hayat Dersi: *Herkes nasibi kadar kazanç elde eder, nasibi oldukça da yaşamaya devam eder.*

Pehlivanın Talihi

Bir pehlivan babasına dedi ki: "Babacığım! İzin verirsen gurbete çıkıp para kazanmak istiyorum. Böylelikle şu fakirlikten kurtulurum." Babası "Evladım! Elindekiyle yetinmeye çalış. Büyükler ne güzel demiş: 'Allah'ın verdiğine şükret!' " Oğlu ısrar etti: "Babacığım! Bilirsin seyahat etmek gönüle ferahlık verir. Ülke ülke gezer, yeni dostluklar kurarım. Tecrübe kazanırım, bilgi öğrenirim." Babası karşılık verdi: "Söylediklerin doğrudur. Fakat seyahat etmek herkes için iyi değildir. Şu beş sınıf için seyahat etmek iyidir: Birincisi tüccarlar. İkincisi âlimlerdir. Tatlı sohbetleriyle nereye gitseler hürmet görürler. Üçüncü sınıf ise güler yüzlü

insanlardır. Güler yüzlü insanlarla herkes konuşmak ister, herkes onların hizmetinde bulunmak için can atar. Eskiler ne güzel söylemiştir: 'Güzel yüz, hasta gönüllerin ilacıdır.' Dördüncüsü, güzel sesli insanlardır. Onların güzel sesleri, akan suları durdurur. Bu meziyetleri sayesinde insanların gönlünü kazanır. Beşincisi ise, sanatkârlardır. Sanatları sayesinde geçimini sağlarlar. Kimseye muhtaç olmazlar, bu yüzden hiç sıkıntı çekmezler. Bu beş özelliğe sahip insanların yolculukları huzur verir. Bunlardan nasibi olmayanlar boşuna gezip dururlar." Oğlu dedi ki: "Söylediklerin doğrudur. Fakat ben de iyi güreşirim. Azgın filleri devirir, aslanlarla pençeleşirim. Öyleyse benim seyahate çıkmam yanlış olmaz. Bende bu kabiliyet varken daha fazla yoksul kalmak istemiyorum." Sonra babasının elini öpüp yola koyuldu. Bir su kenarına vardı. Su, çok şiddetli akıyordu. Dalgalar, taşlara çarpıyordu. Birkaç insan gördü. Bu insanlar para verip gemiye binmişlerdi. Genç pehlivanda para yoktu. Yalvarmaya başladı, fakat ona kimse yardım etmedi. Geminin kaptanı: "Paran yoksa denizden geçemezsin. Pehlivan

olman işe yaramaz şimdi." dedi. Kaptanın bu sözleri pehlivanı çok üzmüştü. "Üzerimdeki elbiseyi kabul edin, yeter ki beni burada bırakmayın!" dedi. Pehlivanı gemiye aldılar. Delikanlı gemicinin yakasına yakıştı. Adamı sarsıp vurmaya başladı. Gemiciye yardım etmek isteyenleri de dövmeye başladı. Sonunda pehlivandan ücret almaktan vazgeçtiler. Özür dilediler. Gemi yoluna devam etti. Yoluna devam eden geminin kaptanı "Gemide arıza var. İçinizden cesur biri çıksın da geminin halatını şu sütuna bağlasın!" dedi. Pehlivan genç hemen atıldı. Sütuna tırmanmaya başladı. Gemici hemen halatı kesti, gemiyi hareket ettirip oradan uzaklaştı. Zavallı delikanlı, geminin arkasından bakakaldı. Orada iki gün iki gece kaldı. Ölmek üzereydi. Ağaç yaprakları yiyerek hayatta kalmayı başardı. Azıcık güç toplayınca çölün yolunu tuttu. Bir kuyu başına vardı. Kuyu başındaki insanlar, az biraz para vererek kuyudan su içiyorlardı. Parası yoktu. Kimse ona acımadı. Pehlivanlığını kullanmaya kalktı ama öylesine güçsüz hissediyordu ki kendini. Dayak yedi. Çaresiz tekrar yola düştü. Bir kervana katıldı.

Akşam olunca haydutların çok olduğu bir yere geldiler. Kervandakiler korkudan titriyordu. Pehlivan: "Korkmayın, ben tek başıma hepsinin üstesinden gelirim." dedi. Yolcular, cesur delikanlıyı yedirdiler, içirdiler. Fakat günlerdir doğru dürüst yemek yemeyen delikanlıya bir ağırlık çöktü. Göz kapakları ağırlaştı, uyumaya başladı. Yolculardan biri: "Belki de bu adam hırsızlardan biri. Kurnazlık yapıp diğer hırsızlarla işbirliği içinde olmadığı ne malum?" Diğer yolcular adama hak verdi. Pehlivan derin uykusuna devam ederken kervanı toplayıp oradan ayrıldılar. Delikanlı uyanınca gördü ki kervan çoktan gitmiş. Yine aç susuz bir halde kalmıştı. Yolda giderken ava çıkmış bir şehzade ile karşılaştı. Şehzade av grubundan uzaklaşınca üstü başı perişan delikanlı ile karşılaşmıştı. Şehzade: "Nerelisin, niye buradasın?" diye sordu. Delikanlı başından geçenleri bir bir anlattı. Şehzade, delikanlının haline acıdı. Onu giydirdi, ona para verdi ve adamlarıyla onu evine gönderdi.

Babası oğlunu görünce çok sevindi. Genç adam, babasına olan biteni anlattı. Babası: " Oğlum, seni giderken uyarmıştım değil mi!"

"Evet babacığım." dedi delikanlı. Fakat rızık için koşturmak tembel tembel oturmaktan iyidir. Az bir zahmet çekerek şehzadenin hediyelerine eriştim." Babası oğlunun omzuna elini koyarak: "Oğulcuğum! Bir kere işler iyi gitti diye her zaman öyle olmaz." dedi.

Hayat Dersi: *Hayat tecrübesi olmayan birisi farkında olmadan doğru bir iş yapabilir. Fakat her zaman doğruyu bulması mümkün değildir. Bir bilene danışmak lazım.*

Sultanın En Sevdiği Köle

Sultan Mahmut'un birçok kölesi vardı. Fakat içlerinden en çok Ayaz'ı seviyordu. Oysa Ayaz çok güzel bir köle değildi. Fakat gönle giren insan, göze hoş görünürdü. Ayaz, padişahın gönlünü kazanmıştı. Sultanın gözdesi olan Ayaz, sıradan işler yapsa bile sultanın gözünde o iş çok değerli oluyordu. Ayaz biliyordu ki; sultanın gözünden düştün mü en güzel işleri yapsan da beyhudedir. Gözler kötü olunca Hazreti Yusuf'u bile çirkin görürsün.

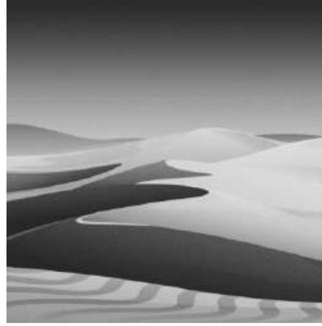
Hayat Dersi: *Gönül, bir insanı sevdiği zaman o insanın yaptığı her şey sevimli görünür.*

Sevgiliye Duyulan Hasret

Bir adam sevdiğinden ayrılıp uzaklara gitmek zorunda kalmıştı. Günler geçti; haftalar, aylar geçti, adam sevdiğine haber yollamadı hiç. Ondan haber bekleyen sevdiği perişan olmuştu. Bir gün çıkageldi. Sevdiği, adama sitem etmeye başladı: "Aylar yıllar geçti, bir haber yollamadın, bir satır mektup yazmadın!" Adamın cevabı şu oldu: "Ey sevgili! Ben seni görmeye hasretken benden sana haber taşıyan kişinin senin güzelliğini görmesine nasıl razı olaydım!"

Hayat Dersi: *İnsanlar sevdiklerini kıskanırlar.*

Mecnun'un Gözüyle Leyla

Padişahlardan birine Leyla ile Mecnun'un aşk hikâyesini anlattılar. Mecnun'un Leyla yüzünden düştüğü acınası duruma padişah üzüldü. O kadar ilim sahibi Mecnun'un Leyla yüzünden çöllere düşüp aklını yitirmesine şaşırdı. Mecnun'u huzuruna çağırıp: "Niçin insanlarla yaşamayı bıraktın da çöllerdeki hayvanlarla yaşamayı tercih ettin?" diye sordu. Mecnun cevap verdi: "Beni ayıplayanlar Leyla'yı bir kerecik görselerdi niçin çöllere düştüğümü anlarlardı." dedi. Bu sözler üzerine padişah Leyla'yı merak etti. "Leyla bir peri olmalı!"diye düşündü. Leyla'yı huzuruna çağırttı. Leyla'yı padişahın huzuruna getirdiler. Padişah Leyla'nın zayıf, esmer tenli, çelimsiz biri olduğunu görünce ha-

yal kırıklığına uğradı. Çünkü saraydaki cariyeleri Leyla'dan bin kat daha güzeldi. Padişah'ın içinden geçenleri anlayan Mecnun, padişaha: "Benim halimi anlamak istiyorsanız Leyla'ya bir de Mecnun'un baktığı göz ile bakmalısınız." dedi.

Hayat Dersi: *Gönül kimi severse güzel odur.*

Bilgeliğin Sırrı

Lokman Hekim'e sormuşlar. "Bilgeliği kimden öğrendin?" "Körlerden" demiş Lokman Hekim ve sebebini açıklamış. "Çünkü onlar, basacakları yerden iyice emin olmadıkça adımlarını atmazlar."

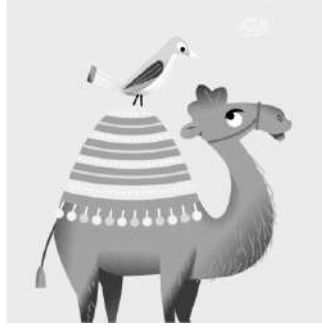
Hayat Dersi: *Emin olmadığımız konuda harekete geçmemek gerekir.İş her zaman sağlama alınmalıdır.*

Zalim Padişaha Yapılan Dua

İnsanlara kötülük yapmakla meşhur Haccac isminde bir padişah varmış. Haccac, duası makbul olan bir derviş ile karşılaşmış. Kendisi için güzel dileklerde bulunmasını istemiş dervişten. Derviş ellerini açık dua etmeye başlamış: "Allah'ım, bu zalim yöneticinin canını al."demiş. Haccac çok şaşırmış. "Hayır duan bu mu senin!" demiş. "Benim kötülüğümü istiyorsun sen!" demiş. Derviş şöyle cevap vermiş: "Bu dua sadece senin için değil senin yaptıklarından bunalan bütün halk için hayırlı bir duadır."

Hayat Dersi: *Kimseye kötülük yapmamak gerek, çünkü böyle kişiler için hiç kimse iyi şeyler istemez.*

Beni Kim Kurtaracak

Tilkinin biri büyük bir telaşla kaçıyormuş. “Nereye böyle! Kimden kaçıyorsun? Bir felaket mi var?” demişler. Tilki: “Evet” demiş. “Duydum ki, develere zorla iş yaptırıyorlarmış.” Tilkinin cevabı karşısında “İyi de senin neren deveye benziyor? Senin tilki olduğunu herkes biliyor.” demişler. Tilki “Öyle söylemeyin, gerçeği göremeyen birileri ya beni devedir diye gösterir de bana zorla iş yaptırırlarsa o zaman ne yapacağım? Derdimi kime anlatacağım, beni kim kurtaracak!” demiş.

Hayat Dersi: *Gerçeği göremeyen insanlar başkalarına kolaylıkla zarar verebilir.*

Cömert Şehzade

Bir şehzadeye babasından yüklü miktarda hazine miras kalmıştı. Şehzade babasından kalan malı cömertçe insanlara dağıtmaya, yoksulları sevindirmeye başladı. Yardımcılardan biri şehzadeyi uyarmak istedi. "Sizden önceki padişahlar bu hazineyi elde etmek için yıllarca uğraştılar. Önemli işler için bu hazineyi saklıyorlardı. Kıymetli padişahım bu tutumdan vazgeçin, hazineyi israf etmeyin!" dedi. Şehzade: "Cenab-ı Allah bana bu malı mülkü verdi. Ben bekçi değilim ki saklayayım. Onun adıyla insanlara cömertlik yaparım." demiş.

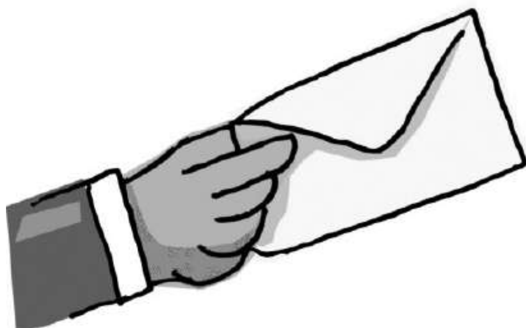
Hayat Dersi: *Allah adıyla cömertlik yapmak gerekir.*

Haksız Yere Ölmek

Bir padişahın kölelerinden biri kaçmıştı. Kölenin peşinden giden padişahın adamları köleyi bulup getirdiler. Vezirlerden biri köleye öyle öfkelenmişti ki, padişaha kölenin öldürülmesini söylüyordu. Köle, padişaha dedi ki: "Padişahım, beni öldürürseniz, suçsuz şekilde öldürmüş olacaksanız. Bari, şu vezirinizi öldüreyim de öldürülmeyi hak edeyim."dedi. Vezir telaşa kapıldı. "Aman padişahım, bu köleyi affediniz!" diye padişaha yalvarmaya başladı.

Hayat Dersi: *Kimsenin kötülüğünü istememek gerekir, o kötülük sahibine mutlaka döner.*

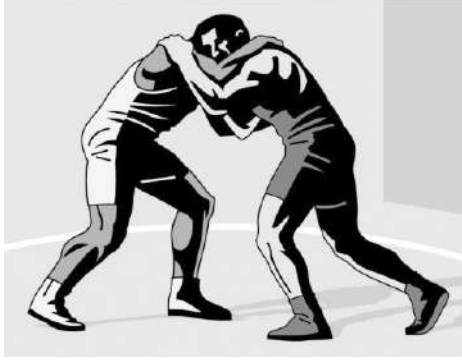

Vezirin Vefası

Bir sultanın çok değerli bir veziri vardı. Güzel ahlaklı, kimseye zarar vermeyen bir vezirdi. Herkese iyilikte bulunurdu. Nasıl olduysa bir gün padişahı üzecek bir şey yaptı. Padişah bu duruma çok hiddetlendi. Veziri hapse attılar. Hapisteki görevliler, vezire çok iyi davranıyordu. Çünkü bir zamanlar ondan çok iyilik görmüşlerdi. Komşu ülkenin padişahı vezirin bu hâlini öğrendi. Gizlice vezire bir mektup gönderdi. Mektubu zindanda okuyan vezir, hemen mektuba karşılık verdi. Komşu ülkenin padişahından zindandaki vezire mektup gittiğini öğrenen padişah hemen vezirin cevabını komşu ülkeye götüren adamı yakalattı. Mektubu bü-

yük bir hiddetle açtı. Vezir cevap olarak yazmıştı ki: "Benim için söylediğiniz güzel sözler için teşekkür ederim. Ben eskiden beri bu padişahın hizmetindeyim. Ona ihanet edemem. Ona vefasızlık etmek aklımdan bile geçmez. Özrümü kabul ediniz." Bu sözleri okuyan padişah, vezirinin zindanda bile ne kadar vefalı davrandığını anladı. Veziri zindandan çıkardı. "Sana haksızlık yaptım." dedi. Vezir dedi ki: " Efendim! Ne yapalım kaderde zindana girmek de varmış. Bunun sizin elinizle gelmesine ben aldırmam. Üzerimde bitmek tükenmez hakkınız vardır."

Hayat Dersi: *İyilik gördüğümüz insanların iyiliğini hiçbir zaman unutmamalıyız. Bize nimet veren Allah'ın iyiliklerinin her zaman farkında olmalıyız.*

Ustasına Kafa Tutan Pehlivan

Adamın biri usta bir pehlivan olmuştu. Önüne geleni deviriyordu. Üç yüz altmış tane güreş taktiği bilir, her gün bir yenisini denerdi. Bir çırağına bildiği bütün taktikleri öğretmişti. Yalnızca bir tanesini öğretmemişti. Çırak bir gün padişahın huzurunda ustasına kafa tuttu. "Benim ustamsın ama ben senden üstün bir pehlivanım!" demiş. Gururlu çocuğun söyledikleri padişahın hoşuna gitmedi. Usta pehlivan ile öğrencisinin güreşmesini emretti. Geniş bir meydan kuruldu. Padişah ve seyirciler meydana gelmişlerdi. Çırak güreşçi, atletik hareketler yapıyor, gençliğinin verdiği çeviklikle kendine güvendiğini belli ediyordu. Öyle heybetli bir

hâli vardı ki! Yaşlı usta düşündü ki: “Çırağım genç ve kuvvetlidir, onu ancak onun bilmediği bir oyun ile yenebilirim.” Usta pehlivan, çırağını yakaladı; iki eliyle başının üstüne kaldırdıktan sonra yere attı. Seyircilerden bir alkış tufanı koptu. Herkes usta güreşçiyi tebrik ediyordu. Çırak: “Ama beni gücüyle yenmedi, beni benden sakladığı bir oyunla yenmiştir.”dedi. Üstadı çırağına şöyle cevap verdi: “İşte günün birinde senin nankörlük yapacağını hesaplayarak senden esirgediğim bir tek oyunu bugün kullandım.” dedi.

Hayat Dersi: *En yakın dostların olur ya bir gün düşmanın olur. Bütün sırlarını herkese verme.*

Adaletli Ceza

Harun Reşit'in oğullarından biri babasının yanına koşarak geldi. "Babacığım, babacığım!"dedi soluk soluğa kalmış halde. "Filan çocuk annem için kötü sözler söyledi!" diyerek çocuğu babasına şikayet etti. Harun Reşit, vezirlere "Ne yapmak lazım!" dedi. Vezirlerden kimisi "Çocuğu hapse atalım." dedi, kimisi de "Sürgün edelim." dedi. Vezirlerini dinleyen Harun Reşit oğluna dedi ki: "Evladım! Bunların hepsi yapılabilir, fakat iyi yürekli insanlar affederler. Eğer öfkeni yenemeyip affedemezsen en fazla onun söylediği kadar kötü söz söyleyebilirsin. Daha fazlası haksızlık olur." dedi.

Hayat Dersi: *Haksızlığa karşı en fazla o haksızlık kadar karşılık verilmeli. Ama en güzeli kendimize yapılan yanlışı affedebilmektir.*

Nasıl Başarmış

İskender-i Rûmî adında bir padişaha sordular: “Batıdan doğuya kadar bütün yerleri nasıl alabildiniz? Oysa, sizden önceki padişahların daha fazla imkânı varken bunu başaramamışlardı.” Padişah cevap verdi. Dedi ki: “Kazandığım topraklarda yaşayan hiçbir insanı incitmedim, yöneticilerini aşağılamadım.”

Hayat Dersi: *Elimizdeki gücü kimsenin kötülüğü için kullanmamalıyız.*

Padişahı Hatırlamak

Padişahlardan biri bir bilgeye sordu: “Beni hiç anıyor musun?” Bilge şöyle cevap verdi: “Allah’ı unuttuğum zaman.”

Hayat Dersi: *Hayatımızdaki en kıymetli şeyi unuttuğumuz zaman diğer şeylerle ilgilenmeye başlarız.*

Niyet

Büyük bilginlerden birine vakıf ekmeği yemenin doğru olup olmadığı soruldu. Şöyle cevap verdi: "Eğer ibadet etmek maksadıyla yersen doğrudur, ama yalnız yemek içmek içinse doğru değildir." cevabını verdi.

Hayat Dersi: *Herkesin ortak malı olan şeyleri kullanırken dikkatli olmak gerekir.*

Yanına Uğramazlar

Bir bilgenin öğrencisi, hocasına şikâyette bulundu. Dedi ki: "Ziyaretçilerden başımı alamıyorum, bütün kıymetli vakitlerim onlarla geçiyor. Kendime hiç vakit kalmıyor. Ne yapayım? Bilge öğrencisine dedi ki: "Yanına gelenlerin fakir olanlarını borçlandır, zenginlerinden de bir şey iste! Bir daha yanına uğramazlar!

Hayat Dersi: *İnsanlardan bir şey istemeye başlayınca dostlar uzaklaşır.*

Sözün Ağırlığını Kaldırmak

Bilginlerden biri, güçlü kuvvetli bir adam gördü. Bu adam o kadar hiddetliydi ki. Öfkesinden gözü dönmüştü. “Bu adama ne oldu?” diye sordu. “Falan kimse buna çok fena sözler söyledi de o yüzden öfkelendi.” dediler. Bilgin dedi ki: “Ne kadar ilginç! Dünyayı kaldırabilecek güçteki şu adam nasıl oluyor da bir sözün ağırlığını kaldıramıyor!”

Hayat Dersi: *Kötü söz karşısında öfkeyi yenmek gerekir.*

İnsaf ve Kanaat

Faslı bir dilenci, Halep'teki tüccarlara dedi ki: "Ey zenginler! Eğer sizde insaf, bizde de kanaat olsaydı, dilenmek âdeti dünyadan kalkardı!"

Hayat Dersi: *Zenginlerde insaf ve merhamet, fakirlerde de elindekiyle yetinme duygusu olmalıdır.*

Fakirin Cevabı

Bir derviş, o kadar fakirdi ki, üzerindeki giyeceklerin çoğu yamalıydı. Kendi kendini teselli ediyor, halinden şikayet etmiyordu. Padişahın çok cömert olduğunu bilen arkadaşları padişaha gidip durumunu anlatmasını istediler. Fakat derviş bunu kabul etmedi. Dedi ki: "Şu hâlim, cömert de olsa birilerine muhtaç olmaktan iyidir." dedi.

Hayat Dersi: *Kimseye muhtaç olmamak gerekir.*

Ne Kadar Yemeli?

Bir Arap bilginine sordular: “Günde ne kadar yemek gerekir?” Bilgin cevap verdi: “Fazla değil.” Tekrar sordular: “Bu kadar yemekle insan ayakta durabilir mi?” Bilgin dedi ki: “Yeteri kadar olanı seni taşır, fazlasını sen taşırsın! Ona hamallık edersin!”

Hayat Dersi: *Çok yemek yemek insanı zorlar. Ağırlık çöker,insanı tembelleştirir.*

Bir Şey İstememek

Çok hasta olan bir hastaya sorarlar: "Canının istediği bir şey var mı?" Hasta cevap verdi: "Bir şey istememek"

Hayat Dersi: *Hasta olan kişi sıhhatten başka bir şey istemez.*

Onurlu Genç

Onurlu bir genç, savaşta ağır bir yara almıştı. Dostlarından biri dedi ki: "Falan tüccarda çok kaliteli bir ilaç var. O ilaç, yarana iyi gelir. Fakat tüccar biraz cimri biridir. Delikanlı tüccarın cimri olduğunu öğrenince onurlu bir cevap verir: "Diyelim ki ilacı istedim, ya verir ya vermez. Diyelim ki verdi ya tesir eder ya etmez. Her iki durumda da onun ilacı bana zehir olur."

Hayat Dersi: *Cimrilerden bir şey istemektense, bir şey istemeden onurluca yaşamak daha iyidir.*

Ayağı Yok

Bir adam, hayatı boyunca hiçbir şeyden şikayet etmemişti. Her şeye rıza gösteriyordu. Fakat bir gün ayakkabısız kalmıştı. İçini bir sıkıntı kaplamıştı. Ruhundaki sıkıntı ile bir camiye girdi. Orada bir fakir gördü, fakirin hâline acıdı. Biraz daha dikkatli bakınca fakire, fakirin ayaklarının olmadığını gördü. Fakirin ayaklarının olmadığını görünce haline şükretti.

Hayat Dersi: *Halimize şükretmek için kendimizden daha zor durumdakilere bakmak yeterlidir.*

İkinci Bir Musibet

Bir tüccar yaptığı bir ticarette yüklü miktarda zarar etmişti. Oğluna dedi ki: "Oğulcuğum, bunu sakın kimseye söyleme!" Oğlu, babasının bu isteğinin sebebini anlayamadı. "Ne sakıncası var?" diye sordu cevabı merak ederek. Yılların tüccarı baba şu öğüdü verdi oğluna: "Oğulcuğum, düşmanlarını sevindirerek ikinci bir musibete uğramayalım."

Hayat Dersi: *Başa gelen kötü şeyler, düşmanları sevindirir.*

Para İsteyen Şair

Bir şair, çok güzel şiirler yazıyordu. Yazdığı şiirleri devlet adamlarına sunuyor, böylelikle para kazanıyordu. Bir gün bir eşkıyanın yanına vardı. Ona en güzel şiirlerinden sundu. Çete başı, şaire sordu: "Şiirlerin karşılığında benden ne istiyorsun?" Şair para istediğini söyleyince çete başı hiddetlendi: "Şunun elbiselerini soyun da köyden dışarı çıkarıverin."dedi. Dediğini yaptılar. Mevsim kış olduğu için hava çok soğuktu. Adam tir tir titriyordu. Şairin etrafını üstelik köpekler sarmıştı. Yerden taş alıp köpeklere atmak istedi, fakat taşlar buz tuttuğu için taşları zeminden koparamamıştı. Baktı, yapacak bir şey yok, başladı ağlayıp sızlamaya. Çete başı adamın hâline gülüyordu. Şa-

iri huzuruna çağırttı. “Ne istiyorsan, söyle de versinler.”dedi. Şair tek bir şey istiyordu: “Elbisemi verin, başka bir şey istemem.”dedi.

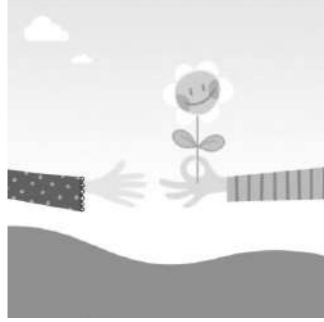
Hayat Dersi: *Bazen iyilik umulan şeylerden zarar gelebilir.*

Sesin Çirkini

Biri bir mescitte ezan okurdu. Fakat adamın sesi o kadar çirkindi ki. Camiye gelen cemaat rahatsız olmaya başlamıştı. Bir adam ezan okuyan kişiye dedi ki: "Azizim! Bu mescidin ücretli müezzinleri vardır. Onlara beşer lira maaş veriliyor, sana ben on lira vereyim, git ezanını başka yerde oku!" dedi. Adam teklifi sevinerek kabul etti. Çok geçmeden adam geri geldi. Çirkin sesli adam: "Gittiğim yerde başka yere gitmem için bana yirmi lira veriyorlar da ben razı olmuyorum." dedi. Daha önce konuştuğu adam güldü ve dedi ki: "Sakın razı olma, onlar elli liraya da razı olurlar."

Hayat Dersi: *Kötü sese katlanmak imkânsızdır.*

Usanmaktan İyidir

Biri dostunu çok özlemişti. Epey zamandır göremediği dostuna dedi ki: “Nerdesin azizim! Özlettin kendini.” Dostu cevap verdi: “Özlemek usanmaktan iyidir.”

Hayat Dersi: *Dost bile olsa dostları arada ziyaret etmelidir.*

Karga ile Papağan

Bir papağanla bir kargayı bir kafese koymuşlar. Papağan, karganın çirkinliğinden sıkılıyordu, diyordu ki kendi kendine: “Ne kadar çirkin bir surat! Keşke aramızda birbirimizi göremeyecek kadar çok mesafe olsaydı…” İşin tuhaf yanı karga da bu arkadaşlıktan memnun değildi. Sık sık “ya sabır” çekiyor, “Bu ne talihsizlik! Benim şerefime layık olan kendim gibi güzel bir kargayla gezmek vardı şimdi” diyordu.

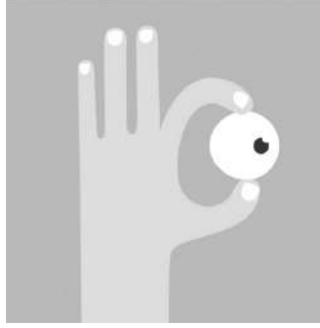
Hayat Dersi: *Bilginlerin yanında cahiller, cahillerin yanında bilginler bunalır.*

Gençliğine Güvenen Delikanlı

Kervanın birinde bir genç, yolculuk yapıyormuş. Gençliğine güvenen bir delikanlı, hiç yorulmayacağını sanarak hızlı hızlı yürümüş, fakat akşam olunca gücü tükenmiş ve bir köşede sızıp kalmış. Kervanın arkasından zar zor gelmekte olan ihtiyar, gencin yanına gelmiş. "Ne yatıyorsun oğul! Şimdi uykunun sırası değil!"demiş. Delikanlı: "Nasıl gideyim ki, dizlerimde derman, ayaklarımda güç kalmadı." demiş. Bunun üzerine ihtiyar, gence güzel bir öğüt vermiş: "Ağır ağır yürümek, koşa koşa giderek yorgun düşmekten daha iyidir, dediklerini duymadın mı?"

Hayat Dersi: *Yola, işi sağlama alarak dikkatli ve kararlı çıkmalıdır.*

Gözü Ağrıyan Adam

Bir adamın gözü ağrıyordu. Tuhaf olan şu ki, adam göz doktoruna değil de veterinere gitmişti. Veteriner, hayvanların gözüne hangi merhemi sürüyorsa adamın gözüne de aynı merhemi sürdü. Adamın gözü iyileşeceğine adamın gözü kör oldu. Gitti, göz doktorunu mahkemeye verdi. Hakim, gözü kör olan adamı suçlu buldu. Gözü kör olan adam karara çok şaşırdı. "Nasıl ben suçlu olurum?" diye itiraz etti. Hakim, gözü kör adama cevap verdi: "Bütün suç senindir. Hiç gözü ağrıyan bir adam veterinere gider mi? Akılsızlığın cezasını gözlerinle ödedin."dedi.

Hayat Dersi: *Akılsız kişi en çok kendine zarar verir.*

Yaşamak şüphesiz güzel... Hele bir de gençseniz, hayatınız boyunca dudaklarınızda kocaman bir tebessüm, kalbinizde tatlı bir buruklukla anımsayacağınız lise yıllarını yaşıyorsanız...

Genç olan ve kendini genç hisseden herkes kendinden bir şeyler bulacak bu kitapta.